

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1901, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 4,
angående väckt förslag om ändrade bestämmelser i
fråga om beviljande af rättighet till utskänkning af
vin och maltdrycker å lägerplatser.*

Andra Kammaren hade till sitt andra tillfälliga utskott hänvisat en af herr W. Styrländer med instämmande af fem andra ledamöter af kammaren väckt motion, n:o 54, hvori föreslås,

att Riksdagen ville anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga den förändringen i kongl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m., att rättighet till utskänkning af vin och maltdrycker å lägerplatser, äfven om den afser kortare tid än år, icke må beviljas under annan tid och utsträckning än den, som vederbörande kommunalstämma tillstyrkt.

Öfver ifrågavarande motion samt om motionen n:o 131 afgaf utskottet betänkande, som återfinnes i Andra Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, och hvori utskottet, efter att hafva refererat innehållet i herr Styrländers motioner i ämnet vid innevarande och fjolårets riksdagar, på angifna, hufvudsakligen formella skäl, hemstälde, att motionen icke måtte bifallas.

Då betänkandet den 27 sistlidne februari föredrogs i kammaren, blef detsamma emellertid till utskottet återremitteradt.

Under den debatt, som föregick detta beslut, uttalades af flere talare önskvärdheten af, att ett positivt förslag i motionens syfte måtte för kammaren framläggas.

I en ny motion, n:o 170, hvilken likaledes till utskottet hänvisats, har samme motionär framställt sitt yrkande i ändrad form. Denna senare motion är af följande lydelse:

I motion n:o 54 vid innevarande års riksdag hade jag väckt förslag, att Riksdagen skulle anhålla, det täcktes Kongl. Maj:ts vidtaga den förändringen i kongl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m., att rättighet till utskänkning af vin och maltdrycker å lägerplatser, äfven om den afsåge kortare tid än år, icke måtte beviljas under annan tid och utsträckning än den, som vederbörande kommunalstämma tillstyrkt.

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 afstyrkte på angifna skäl motionen, men kammaren beslöt att återremittera ärendet till utskottet; och framgick af den diskussion, som föregick beslutet om återremiss, att man önskade, att något skall göras i saken.

Dertill torde ock så mycket större skäl nu förefinnas, som Kongl. Maj:ts förslag om utsträckning af tiden för de värnpligtiges öfningar, om ock i något modifierad form, i närmaste framtiden torde komma att af Riksdagen bifallas.

Här ifrågavarande utskänkingsrättigheter skulle följaktligen komma att utöfvas under större delen af året. Och något särskildt skäl att behandla dessa rättigheter såsom tillfälliga torde därför icke heller kunna åberopas.

Det finnes deremot, enligt min tanke, alla skäl för att behandla dem såsom permanenta rättigheter, hvarigenom ock de kommuner, inom hvilka de skola komma att utöfvas, och hvilka kommuner hafva ganska stora olägenheter af dem, komme att få bestämmanderätt eller åtminstone medbestämmanderätt rörande deras beviljande. Lämpligast torde detta önskemål kunna nås, om dessa rättigheter likställdes med de permanenta utskänkingsrättigheterna, det vill säga, att om framställning om dylika rättigheter ogillades af både kommunalnämnd och kommunalstämma, så skulle frågan anses vara förfallen.

Genom en dylik medbestämmanderätt skulle ock de kommunala myndigheterna kunna föreslå och få genomförda de inskränkningar i utskänkningen, som mångenstädes visat sig vara erforderliga.

Då det dock kan ifrågasättas, om en dylik framställning kan

rymmas inom ramen af min förr väckta motion, får jag härmed föreslå, att Riksdagen ville anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga den förändringen i kongl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker med mera, att rättighet till utskänkning af dylika drycker å lägerplatser icke måtte kunna beviljas, om kommunalnämnd och kommunalstämma ogillat framställningen.

Redan i sitt förut afgifna, af kammaren återremitterade utlåtande medgaf utskottet, att skäl finnas för att respektive kommuner borde tillerkännas medbestämmanderätt vid beviljande af tillstånd till utskänkning af vin och maldrycker å lägerplatser äfvensom att kommunernas inflytande öfver vin- och maldrycksutskänkning i allmänhet måtte utsträckas. Dock ville utskottet, för sin del, icke vara med om att kommunalstämma skulle, såsom i motionen n:o 54 föreslås, tillerkännas fullständig bestämmanderätt öfver vin- och maldrycksutskänkning å lägerplats — d. v. s. erhålla en befogenhet, som stämman icke eger i något fall, ej ens när fråga är väckt om sådan art af utskänkning, som omförmäles i §§ 3 och 5 af gällande förordning, och hvilken beviljas för en tid af tre år.

Utskottet vidhåller denna sin uppfattning.

Då emellertid motionären genom sin senast väckta motion frångått sitt ursprungliga förslag, hafva utskottets ofvan angifna invändningar förfallit.

Enligt det i motionen n:o 170 framställda förslag skulle, om detta blefve antaget, rättighet till utskänkning af vin och maldrycker å lägerplatser icke kunna beviljas, om de kommunala myndigheterna enstämmigt ogillat framställningen, hvarigenom dessa myndigheter i fråga om dylik utskänkning finge samma bestämmanderätt, som de nu hafva i fråga om de i 5 § af maldrycksförsäljningsförordningen omförmälda permanenta utskänkingsrättigheterna.

En sådan likformighet med afseende å beviljandet af begärd rättighet till dessa båda slag af vin- och maldrycksutskänkning kan ur åtskilliga synpunkter vara befogad. Den utskänkingsrörelse, som eger rum å lägerplatserna, betjenar icke endast den till truppförbanden hörande personal, utan äfven den stora allmänhet, som på grund af många omständigheter, ej minst den att sådan utskänkning der är anordnad, drages till lägerplatserna. Framställningar, som af kommunala myndigheter gjorts för att få utskänkingsrörelsen å lägerplatserna i så måtto inskränkt, att den uteslutande afsåges

för till truppförbanden hörande personal, hafva icke ledt till något resultat.

Då utskänkingsrörelsen å lägerplatser sålunda eger rum i så vidsträckt omfattning, hafva kommunerna under den tid utskänkningen pågår i vissa fall större olägenhet af sådan än af vanlig permanent utskänkning, detta emedan befolkningen gerna infinner sig på lägret. Dessa olägenheter blifva, såsom motionären erinrar, större i den mån som vapenöfningstiden utsträcker.

Att de kommunala myndigheterna under sådana omständigheter erhålla rätt att uttala sin mening och äfven — om nämnd och stämma derom äro ense — hindra detta slag af utskänkingsrörelse såväl som sådan, hvilken omförmäles i § 5 af här åberopade kongl. förordning, torde vara i full öfverensstämmelse med förordningens grundtanke, nemligen att ingen landsbygdskommun mot sin vilja — samstämmigt uttalad af nämnd och stämma — skall kunna inom sitt område få sig påtvingad vin- och utskänkingsrörelse af mera betydande omfattning.

Äfven för en så långt gående åtgärd ha både stammanskap och värnpligtige uttalat sig, vid ett regemente af nära 80 procent af på mötesplatsen närvarande stammanskap uti en till regementschefen aflåten petition, och att äfven bland befälet sympatier finnas för att vin- och ölutskänkningen liksom förut bränvinsutskänkningen skall från lägerplatserna förvisas, framgick af hvad en ledamot af kammaren, tillhörande det högre militärbefälet, yttrade under debatten om det till utskottet återremitterade utlåtandet.

Om motionärens förslag blefve antaget, torde man få anse, att rörande ifrågasatt utskänkning å lägerplats underhandlingar mellan å ena sidan militärbefälet och å den andra vederbörande kommunalmyndighet komme att ega rum rörande arten och utsträckningen af den tilltänkta utskänkningen. Kommunernas befogenhet i detta afseende skulle helt säkert i allmänhet föranleda icke till fullständigt afslag, men väl till afsevärd begränsning af utskänkingsrörelsen.

Utskottet anser sig slutligen böra erinra om, att med uttrycket »utskänkning» afses det slag af servering, som icke sker i samband med måltider. Servering uteslutande vid måltider kallas i förordningen »vid måltider hålla spisande gäster till handa». Enligt § 2 af förordningen är det Konungens befallningshafvande, som har bestämmanderätten öfver dessa rättigheter i sin hand. Sättet för sådana

rättigheters beviljande äfven å lägerplatser skulle i ingen mån beröras genom en lagstiftning i enlighet med motionärens förslag.

På grund af dessa skäl, och då till följd af krafvet på utsträckt värnpligt allt bör göras för att dels åstadkomma samförstånd mellan militära och civila myndigheter samt dels förminska anledningarna till frestelserna för dem, som å lägerplatserna skola fostras till landets försvarare, hemställer utskottet, att Andra Kammaren måtte, med anledning af de i ärendet väckta motionerna, för sin del besluta,

att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan förändring i kongl. förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885, att rättighet till utskänkning af dylika drycker å lägerplatser icke måtte kunna beviljas, om kommunalnämnd och kommunalstämma ogillat framställningen.

Till utskottet återremitterade motionen n:o 131 kommer utskottet att framdeles behandla i sammanhang med motionen n:o 172, hvilket utskottet härmed får

anmäla.

Stockholm den 18 mars 1901.

Å utskottets vägnar:

JULIUS CENTERWALL.

Reservationer:

af herr *J. Centerwall*, *E. Nilsson* och *A. Magnusson*, som anse, att utskottets yttrande och förslag borde hafva nedanstående lydelse:

Utskottet kan ej finna annat, än att det af motionären eftersträfvade målet, större nykterhet på lägerplatserna, ej minst hos den besökande allmänheten, från alla synpunkter är i hög grad berättigadt och önskvärdt.

Men i fråga om det nu föreslagna medlets lämplighet hyser utskottet vissa tvifvelsmål. Oafsedt det ingalunda lätt besvarade spörsmålet, huruvida kommunerna böra medgifvas rätt att i något afseende bestämma öfver de inom desamma förlagda truppförbandens förhållanden, anser utskottet, att motionärens förslag, derest det blefve lag, skulle vålla ej ringa olägenheter. Den största och mest påtagliga bland dessa torde vara den, att, så länge kongl. förordningen den 24 oktober 1885 är gällande, ett stadgande i den riktning, motionären föreslagit, skulle medföra, att ej ens *svagdricka* finge lagligen å mötesplatsen utskänkas, såvida kommunalmyndigheterna ej äfven medgäfve utskänkning af starkare maltdrycker. Om sålunda ett sådant stadgande icke skall på många ställen komma att förorsaka svårigheter och olägenheter, måste det föregås af ett annat stadgande, nemligen om en viss lagbestämd gräns mellan starkare och svagare maltdrycker. Då Kongl. Maj:t ej lärer underlåta att, så fort ske kan, föranstalta om en slutgiltig undersökning, huruvida och på hvad sätt en sådan gräns kan bestämmas, och då vidare ofvan nämnda kongl. förordning väl också inom kort kommer att undergå en välbehöflig genomgripande omarbetning och i sammanhang dermed väl denna och andra dylika frågor komma att upptagas till ompröfning, finner utskottet det ej vara lämpligt, att Riksdagen nu lemnar sitt bifall till motionärens anhållan.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Styrländers ifrågavarande motion ej må för närvarande till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

af herr *K. G. Karlsson*:

Då det vid utskottets behandling af såväl denna som andra motioner, hvilka berört utskänkningen af vin och maltdrycker å landets lägerplatser, blifvit styrkt, att kommun, inom hvilken lägerplats är belägen, kan hafva afsevärda olägenheter af sådan utskänkning, och då vidare den kommunala sjelfstyrelsens princip synes mig böra tillämpas äfven på detta område, skulle jag velat tillstyrka bifall till förevarande motion, så framt icke en annan brist i vår hithörande lagstiftning förefunnes, hvilken jag anser böra afhjelpas, innan Riksdagen fattar sådant beslut, som motionären föreslår.

Enligt nu gällande bestämmelser är nemligen ingen gräns bestämd mellan starkare och svagare maldrycker. Om förordningen ändrades i enlighet med motionärens förslag, skulle därför, då kommunalnämnd och kommunalstämma voro eniga i afstyrkandet af maldrycksutskänkning på en lägerplats, det manskap, som der vapenöfvas, urståndsättas att erhålla en sådan dryck som svagdricka, hvilken för en stor del af icke minst landtbefolkningen blifvit, i ordets egentligaste mening, en nödvändighetsartikel. Så mycket mera beklagensvärd vore en sådan åtgärd, som, enligt hvad inom utskottet meddelats, lägerplatser finnas, der dricksvattnet är af allt annat än god beskaffenhet.

På grund af hvad ofvan anförts anser jag, att under för handen varande förhållanden utskottet, med framhållande af önskvärdheten deri, att ofvannämnda brist i maldrycksförordningen med snaraste afhjelpes, bort hemställa,

att herr Styrlanders ifrågavarande motion icke må för närvarande till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.
